

El Mercadal

L'Espunyola

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: A la zona del Cint, a l'extrem nord-oest del municipi
Emplaçament Km. 134 de la C-26, trencall dreta seguir la pista asfaltada uns 3,650 km, a la dreta, està indicat.

Coordenades:

Latitud: 42.06148
Longitud: 1.70849
UTM Est (X): 393142
UTM Nord (Y): 4657409

Classificació

Número de fitxa 08078 - 16
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern
Segle XIII-XVI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPA NÚM. 3299
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08077A004000010000HM
Fitxes associades:
[Santa Margarida del Mercadal](#)
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: ds., 05/06/2010 - 02:00

Descripció

Gran masia situada a la zona oest del municipi, prop del límit del terme municipal amb el veí municipi de Montmajor. Està emplaçada a l'inici de les costes del Mercadal, sobre les quals s'aixequen els Cingles de Taravil, i quedant oberta cap al sud on hi ha els camps de conreu i amb àmplies vistes. La casa és de planta irregular, conformada per l'estructura principal, un annex al costat nord-est i al costat nord-oest un mur que tanca el conjunt per aquest costat conformant un clos. Està construïda a redós d'un gran roc (un bloc de conglomerat), que queda al costat est de la casa, i al cim del qual hi ha unes runes. El terreny on està bastida és en desnivell, permeten tenir accés a peu pla a planta baixa per la façana sud i a planta primera per la nord, a través del clos. Consta de planta baixa, primera i golfes, tot i que a planta baixa hi ha una estança intermitja que tant sols ocupa l'angle sud-est; té coberta a dos vessants amb el carener orientat nord-sud. L'estructura principal de la casa està bastida amb un aparell regular (molt més acurat a la façana de llevant) format per carreus en conjunt ben tallats i disposats seguint filades, les cantoneres són peces rectangulars de la mateixa alçada que les filades de carreus. El cos nord-est és bastit amb carreus de mides més irregulars tot i que en conjunt són més grans i col·locats també formant filades; l'aparell del clos també és de carreus disposats força regularment. Pel que fa a les obertures, la majoria són a la façana principal, la sud. El conjunt presenta diferents fases cronològiques que ens permeten recular fins almenys finals del segle XIII o segle XIV, amb altres elements corresponents a períodes posteriors com segle XVI, XVIII i també XIX (hi ha almenys una llinda amb una data del mil vuit cents no del tot llegible). A més, hi ha les restes d'estructures situades sobre la roca que tenim a ponent de la casa, i que fins al moment desconeixem però que en la bibliografia s'esmenta l'existència d'un probable cementiri, s'esmenta l'existència d'antigues tombes i d'haver-hi localitzat ossos i petits fragments de materials (VILA:1991:123-124), s'hauria de tenir en compte la possibilitat que es tracti d'algun tipus d'element més vinculat al passat casteller o de casa forta de la masia. Cal esmentar que al voltant de la casa hi trobem altres coberts i annexos de cronologies més recents destinats a magatzem i al bestiar; hi havia hagut un paller al costat de llevant que es va esfondrar. A pocs metres al nord-est hi ha la petita capella romànica de Santa Margarida del Mercadal. A planta baixa, hi ha la porta d'accés, és una gran portalada amb arc de mig punt format per llargues dovelles i muntants de carreus; cal destacar de manera especial la finestra central, situada sobre la porta i a nivell de planta primera, és emmarcada amb peces de pedra treballada formant un contorn motllurat i una peça transversal que divideix horitzontalment l'obertura en dues franges, a la superior al centre hi ha una columneta, també hi devia ser a la part inferior, la llinda és decorada amb elements geomètrics i vegetals, i l'ampit sobresortit i motllurat. Al costat est hi ha una altra finestra de configuració similar, però avui parcialment tapiada, i amb un acabat més senzill i sense decoració a la llinda. Les altres finestres en conjunt són emmarcades en peces de pedra polida amb els angles esbiaixats, i alguna de més senzilla amb llinda de fusta; com és habitual a la planta baixa són de mides més petites.

Observacions:

(Continuació) Al mur de llevant cal destacar una porta adovellada, avui tapiada, a nivell de planta primera, d'arc una mica apuntat (podria ser un element reaprofitat o modificat, d'aquí que no sigui un arc de mig punt lleugerament apuntat, amb la clau de pedra tosca quan la resta és de pedra sorrenca); també en aquesta façana és interessant la filada de finestretes tipus espitllera situades a planta golfes a tocar del voladís de coberta. El clos té una obertura, probablement no és d'origen, amb llinda de fusta corbada, que dóna a un pati enrajolat, a través del qual accedim a la planta primera; en aquest cas la porta d'entrada és d'arc rebaixat fet de pedres treballades sobre muntants amb el mateix acabat. A l'interior, la planta baixa conserva interessants elements, com tres arcs apuntats a la part nord-est, i en el mur lateral oest de l'espai definit per aquests arcs una finestreta d'arc de mig punt actualment tapiada; al sud-est una petita volta d'arc de mig punt (de cronologia posterior) sobre la qual hi ha una estança a la que s'hi accedeix per una escala de pedra situada a tocar de la porta d'entrada, aquesta estança està

situada a un nivell intermig, possible gràcies a la gran alçada de tota la planta baixa. Al costat sud-oest hi ha el pastador amb la boca del forn de pa, avui tapiada, l'accés és a través d'una porta de llinda en arc de mig punt. A la planta primera podem destacar, en el mur de llevant, la fornícula -avui tapiada- on hi havia hagut la pica i de la qual es pot observar el contorn conformat per carreus de pedra ben tallada i polida definint un espai coronat per un arc rebaixat i als muntants les impostes on es col·locaven les lleixes. A la sala, la finestra central és amb festejadors, i les portes de les habitacions són de muntants i llinda plana monolítica tot de pedra ben tallada i polida. L'estructura nord-est, té a planta baixa una volta d'arc apuntat amb accés independent des del costat de llevant (la bibliografia parla d'aquest espai com de la presó, d'un espai sense porta i amb uns forats per on hi introduïen els presoners (VILA:1991:123); la planta primera forma part de l'espai destinat a vivenda, queda situat a un nivell més elevat, s'hi accedeix des de l'habitació de la llar de foc, i cal destacar l'existència d'un altre arc apuntat adovellat.

Bibliografia

- GAVIN, Josep M. (1985). "Inventari d'Esglésies. 17. Berguedà". Barcelona
Inventari del Patrimoni Arquitectònic, núm. 3299. Generalitat de Catalunya.
- SERRA VILARÓ, J. (1930): Baronies de Pinós i Mataplana. Reedició de 1989 del Centre d'Estudis Baganesos.
- SERRA, Rosa. (et al.) (1991). Guia d'Art del Berguedà. Ed. Consell Comarcal del Berguedà i Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà, Berga.
- SITJES I MOLINS, X. (1986): Esglésies romàniques del Bages, Berguedà i Cardener. Ed. Llibreria Sobrerroca. Manresa.
- VILA, R.,(1991):Catalunya, esqueixos d'un passat.II, El Berguedà. Editorial Memòria, Mataró.
- VV.AA.(1981) "Gran geografia Comarcal de Catalunya", vol. 2, El Berguedà, Barcelona.
- VVAA. (1985: 256-257): "Catalunya Romànica. XII. El Berguedà", Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- VV.AA. (1994:137-141). "Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà", vol.5, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

